

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Поморська академія в Слупську (Республіка Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Центральна бібліотека Болгарської академії наук (Болгарія)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Інститут мов (Федеративна Республіка Німеччина)
Західноукраїнський національний університет (Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека
імені І. П. Котляревського
Державний історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви»

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

24 листопада 2022 року

Полтава

Алла Болотнікова,

к.філол.н., доцент,

м. Полтава

Світлана Безноса,

бібліотекар першої категорії,

м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття комунікації в інформаційній діяльності традиційно розглядають як передавання та отримання повідомлення між мовцем та реципієнтом. Дослідники вказують на рівноправність адресанта й адресата в процесі комунікації, оскільки щоб зрозуміти інформацію, вони повинні мати загальний фонд знань. Інтернет у сучасних лінгвістичних дослідженнях розуміється як новий комунікативний простір, де можна «надзвичайно швидко знайти необхідну інформацію, розширити знання, розважитися або встановити контакти між людьми... Інтернет створив простір для налагодження стосунків, які до цього часу були неможливими» [10, s. 181]. Інтернет-комунікація – це особливий комунікативний та інформаційний простір, опосередкований електронним каналом зв'язку. У ньому взаємодіє необмежена кількість рівноправних учасників, кожен з яких поперемінно виконує роль адресанта / адресата, впливає на процес комунікації та здійснює двосторонній обмін інформацією. На сьогодні цей вид взаємодії активно розвивається і реалізується через новий канал зв'язку – комп'ютер або мобільні пристрої, які опосередковують її.

Зацікавлення Інтернет-комунікацією відображено в лінгвістичних працях (Ю. Воробей, О. Компанцева, С. Коноплицький, О. Кущенко, С. Матвєєва,

В. Михайлов, С. Михайлов, О. Паньків, J. Grzenia, J. Lipińska, P. Siuda та інші). Інтернет-комунікацію варто розглядати як певний синтез принципів інформаційного проєктування та реалізації комунікативних цілей традиційних форм, моделей та різновидів спілкування, що є наслідком залучення до комунікативного простору нових екстралінгвістичних факторів та реалій – комп'ютерні мережі. Крім того, це комунікативна взаємодія суб'єктів, що відбувається із застосуванням комп'ютера, унаслідок чого виходить конкретна модель реальності, яка «характеризується ефектом присутності в ній людини і дозволяє взаємодіяти з уявними та реальними об'єктами» [2, с. 108]. Узаємодія в Інтернеті розширює почуття особистої свободи, де кожен може знайти найбільш комфортні умови для спілкування. Але в той же час можливості Інтернет-комунікації відкривають шлях до порушень прав людини, створюють етичні проблеми [7, с. 63]. Варто наголосити, що учасники такої взаємодії наділені певним комунікативним статусом, який виражається та підтримується в процесі спілкування за допомогою спеціальних комунікативно-прагматичних тактик та стратегій, які отримали назву *мережевий етикет* або *нетикет*. Вивчення нетикету привертає все більшу увагу лінгвістів, а саме: структурні, лінгвальні, прагматичні та інших аспекти. Комунікативно-прагматичний підхід до вивчення особливостей Інтернет-комунікації загалом та специфіки нетикету зокрема, полягає в описі сценаріїв комунікативної взаємодії в Мережі, ситуативної поведінки учасників Інтернет-комунікації, їхньої мовної поведінки, нових умов нормотворчості, а також стратегій й тактик комунікування [1].

Про існування Інтернет-комунікації можна говорити лише в межах електронної культури, основним носієм текстів якої є не писемність, а «екранність», яка полягає в динамічному діалоговому характері взаємодії з партнером через екранний текст. Польський дослідник Я. Гженя наголошує: «інформація відправника за допомогою відповідного пристрою перетворюється в електричні сигнали, а потім

передається в такому вигляді одержувачу, який також використовує відповідний пристрій для декодування запису і надання йому зрозумілої форми» [8, с. 59].

Узаємодія в Мережі може бути пасивною (огляд сайтів, веб-ресурсів, завантаження файлів тощо) або активною (коментування публікацій, обговорення блогу, листування в соціальних мережах тощо). Спілкування між комунікантами може бути персональним (електронне листування) та публічним (форуми, Інтернет-конференції).

Загалом мета Інтернет-комунікації може відповідати цілям реального процесу спілкування, але також може мати суттєві відмінності. Виокремлюють основні функції Інтернет-комунікації:

- 1) інформаційний обмін, який здійснюється вербально та за допомогою зображень, аудіо- та відеофайлів тощо;
- 2) установлення та підтримка контакту (особисті чи професійні інтереси, життєві пріоритети);
- 3) самореалізація (мовець реалізує прагнення публічності, визнання іншими);
- 4) соціалізація особистості;
- 5) розвага спілкуванням [2, 8, 10 та інші].

До найважливіших ознак Інтернет-комунікації зараховують:

1. *Глобальність* та зумовлені нею *дистантність* й *опосередкованість* – можливість встановити контакт з іншим користувачем, з яким розділені у часі й просторі, у будь-якому кутку земної кулі.

2. *Динамічність* – віртуальний простір також стає безмежним завдяки мережевій взаємодії, його зміст постійно змінюється і наповнюється, тобто знаходиться в постійному розвитку.

3. *Інтерактивність* – користувачі можуть впливати на форму або зміст комунікації в Мережі для обговорення, оцінок, запитів, обміну думками з іншими комунікантами.

4. *Гіпертекстуальність* – нелінійний спосіб подання інформації, що уможлиблює участь в її отриманні, взаємодіючи із засобом відображення мультимедійних даних.

5. *Нівелювання різниці між особистісно орієнтованим та статусно орієнтованим спілкуванням*. Центральною фігурою є експерт, який керує комунікацією, забезпечує ввічливу атмосферу спілкування, здійснює мовну гру тощо.

6. *Жанрова різноманітність* – тривалість спілкування за часом, закритість / відкритість спільноти, тип суб'єктів комунікації, мультимедійність тощо. До Інтернет-жанрів зараховують такі зразки: електронна пошта, чат, форум (віртуальна конференція), блог, соціальні мережі. Окремо можуть бути виокремлені гостьові книги, електронні дошки оголошень, ігри та розважальні проекти, мультимедійні програми тощо.

7. *Нетикет* – правила мережевого етикету, що ґрунтуються на принципах рівності та ввічливості, дотримання правил етикету, типових для реальної комунікації, уникнення конфліктів, право на приватне листування та приватність, повага до права інтелектуальної власності користувачів, дозоване використання смайлів (або емоджі) тощо.

8. *Мовні особливості* (e-language, weblish, netlingo, e-talk, geekspeak, netspeak) – наявність певних мовних кліше; низки нормативно закріплених структур; спрощення засобів вираження, написання слів без пробілу (*bardzodziękuje*); особливе використання розділових знаків для надання емоційної насиченості повідомленню (*Co to znaczy ???????*); використання емотиконів (*Igiveup :-/*) або передача емоцій за рахунок повторення літер (*Prooooooszę*); використання акронімів та аббревіатур; відсутність голосних у словах (*bdb – bardzo*); телеграфний стиль написання; перепити та уточнення (*Napiszę później, dobrze?*).

Отже, Інтернет-комунікація впливає на соціальне середовище, створює передумови для заохочення мовців до спілкування, є простором для використання так званої письмової розмовної мови електронного спілкування, яка базується на літературній писемній мові та використовує активну інформацію неформальної розмовної мови й графічні символи.

Джерела та література

1. Болотнікова А. П. Граматичні індикатори вираження категорії ввічливості в українській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Запоріжжя, 2018. 257 с.
2. Воробей Ю. А. Лінгвопрагматична специфіка Інтернет-комунікації. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. С. 107–110.
3. Компанцева Л. Ф. Інтернет-комунікація міждисциплінарність парадигми. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2015. №2. С. 76–85.
4. Коноплицький, С. М. Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз [текст] : дис.. ... канд. соціол. наук: 22.00.01. К., 2006. 154 с.
5. Кущенко, Ольга Сергіївна. Формування культури Інтернет-комунікації майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: дис.. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Дніпропетровськ, 2008. 249 с.
6. Матвєєва Світлана Анатоліївна. Сайт як жанр Інтернет-комунікації (на матеріалі персональних сайтів учених): дис.. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Луганськ, 2006. 212 с.
7. Паньків О. Філософсько-лінгвістичні аспекти інтернет-комунікації. *Філософські науки*. 2018. №1. С. 63–68.
8. Grzenia J. Komunikacja językowa w Internecie, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, 214 s.
9. Lipińska J., Kultura grup dyskusyjnych w Internecie, wyd. Adam Marszałek, Toruń, 2008. 207 s.